

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 400

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juni 2023

Hierbij stuur ik u het verslag van de Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport Raad (OJCS-Raad) voor de onderdelen onderwijs en cultuur/AV die op 15 en 16 mei 2023 plaatsvond.

Mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

Raadsconclusies over het bevorderen van vertrouwen om automatische wederzijdse erkenning in onderwijs waar te maken

De Raad heeft unaniem Raadsconclusies aangenomen over het stimuleren van automatische en wederzijdse erkenning van leerperioden in het buitenland voor het vo, mbo en ho. Dit voorstel was een initiatief van het Zweeds voorzitterschap en roept lidstaten op om, afhankelijk van hun nationale context, verdere stappen om wederzijdse en automatische erkenning te bereiken.

Resolutie van de Raad over de Europese Onderwijsruimte (EEA): kijkend naar 2025 en verder

De Raad heeft anoniem een Resolutie van het Zweedse EU-voorzitterschap aangenomen die als reactie op voortgangsrapport over de Europese Onderwijsruimte is opgesteld. De Resolutie benoemt de tot dusverre behaalde resultaten en roept de lidstaten en Commissie op nauw samen te werken om de vastgestelde prioriteiten voor de EEA voor 2025 te behalen.

Beleidsdebat over het bevorderen van de leesvaardigheid van lerenden in de Europese Unie

In het kader van het beleidsdebat over leesvaardigheid vroeg het Zweedse voorzitterschap lidstaten om aan te geven wat de belangrijkste uitdagingen op het gebied van leesbevordering zijn en wat nationaal en Europees gedaan kan worden om deze aan te pakken.

Voorafgaand aan het beleidsdebat gaf Dirk Harstedt, directeur van de International Association for the Evaluation of Educational Achievement, een presentatie over de resultaten van de laatste PIRLS-cyclus, een grootschalig internationaal vergelijkend onderzoek naar de leesvaardigheden van leerlingen in groep 6 van het regulier basisonderwijs.

In dat kader gaf hij aan dat de Europese resultaten minder goed zijn en dat het leesplezier relatief gering is. Hij gaf aan dat het beleid omtrent leesbevordering verder dan de school zou moeten reiken aangezien ouders een belangrijke rol spelen op het gebied leesbevordering.

De Europese Commissie gaf aan dat lidstaten gebruik kunnen maken van onder anderen het Erasmus+-programma en Creative Europe om hun leesbevorderingsbeleid te versterken. Verder gaf zij aan dat de European Day of Authors (zie «diversen») een bijdrage kan leveren aan het beleid.

Lidstaten onderstreepten het belang van leesvaardigheid voor de ontwikkeling van lerenden en hun vermogen om te participeren in de maatschappij. Daarbij gaven ze aan dat leesvaardigheid samenhangt met de socio-economische en culturele achtergrond en gender van lerenden. Daarnaast noemden verschillende landen de invloed van digitalisering op leesplezier en leesvaardigheid. Met betrekking tot beleid benadrukten verschillende landen het belang van bibliotheken, boekenweken, leraren en mentorprogramma's. In dat kader verwelkomden verschillende lidstaten de European Day of Authors en de inzet die de Europese Unie via dit initiatief pleegt.

Nederland, vertegenwoordigd door de Plaatsvervangend Permanent Vertegenwoordiger bij de Europese Unie, gaf conform de Geannoteerde Agenda die u op 20 april jl. (Kamerstuk 21 501-34, nr. 397) heeft ontvangen

onder anderen aan dat Nederlands inzet is de taalomgeving voor leerlingen verder uit te breiden en verder het beleid verder te laten reiken dan scholen, bijvoorbeeld via samenwerking tussen scholen, bibliotheken en de buitenschoolse omgeving van leerlingen.

Voor wat betreft de rol van de Europese Unie gaf Nederland onder anderen aan dat het van belang is om de Europese Onderwijsruimte door te ontwikkelen en dat projecten onder het Erasmus+- programma kunnen worden ingericht met het oog op het verbeteren van de leesvaardigheid.

Diversen

European Day of Authors (Europese Commissie)

De Commissie heeft de Raad geïnformeerd over opbrengsten van de Day of European Authors. De Day of European Authors is een initiatief van de Europese Commissie, onder leiding van Eurocommissaris Gabriel, om jongere generaties opnieuw te verbinden met het lezen van boeken en hen te helpen de diversiteit van de Europese literatuur te ontdekken. De eerste editie heeft plaatsgevonden op 27 maart 2023. De volgende editie van de European Day of Authors zal plaatsvinden op 25 maart 2024.

Primary School as Whole-day School: A balanced, fair, efficient and sustainable education system (Kroatië)

Kroatië heeft de Raad geïnformeerd over de hervormingen die zij heeft doorgevoerd in het primair onderwijs. Het model van de basisschool als Hele-Dag-School bestaat uit vier onderwijsprogramma's (A1, A2, B1, B2), waarvan twee (A-programma's) voor iedereen verplicht zijn studenten en twee (B-programma's) keuzevakken zijn en worden aangeboden aan studenten en ouders die daaraan wensen deel te nemen.

Observatory on Teaching History in Europe (Frankrijk)

Via dit punt heeft Frankrijk landen opgeroepen om zich aan te sluiten bij het Observatory on Teaching History in Europe. Het Observatorium verzamelt en deelt feitelijke informatie over hoe geschiedenis wordt onderwezen in de deelnemende Europese landen om zo initiatieven ter bevordering van het leren van geschiedenis onder de aandacht te brengen. Bij het observatorium zijn 16 landen, waarvan 9 lid van de EU, aangesloten.

Conferentie: «The Transformative Power of Education: Universal Values and Civic Renewal» (Letland)

Via dit punt heeft Letland een conferentie over onderwijs die het in het kader van zijn voorzitterschap van de Raad van Europa organiseert onder de aandacht gebracht. Als resultaat van de conferentie zal de Onderwijsstrategie 2030 van de Raad van Europa worden aangenomen, evenals resoluties die de toezeggingen van de Ministers zullen bepalen.

Werkprogramma van het Spaanse voorzitterschap (Spanje)

Vanaf juli 2023 zal Spanje voorzitter zijn van de Europese Raad. Tijdens dit agendapunt heeft Spanje toegelicht wat de prioriteiten en de plannen van het land op het gebied van onderwijs zijn. Daarbij heeft Spanje aangegeven zich te zullen richten op de verwerving van digitale vaardigheden via het onderwijs en op burgerschapsonderwijs.

Voortgangsrapport inzake de European Media Freedom Act (EMFA).

Het Zweedse voorzitterschap heeft het voortgangsrapport inzake de EMFA toegelicht en daarbij geconcludeerd dat de onderhandelingen vorderen, maar dat er nog enkele artikelen zijn waarover discussie is. Inzake de oprichting van de Board en de onafhankelijkheid ten opzichte de CIE is een compromis nabij, maar over termen als «spyware» dient volgens het voorzitterschap nog verder gesproken te worden. Ook wat betreft de waarborgen van beschermen van journalistieke bronnen is meer tijd nodig om tot een compromis te komen.

Het voorzitterschap concludeerde op basis van deze bespreking dat het voortgangsrapport ter kennisgeving is aangenomen.

Raadsconclusies bedreigde en ontheemde kunstenaars

Tijdens de Raad zijn unaniem Raadsconclusies over bedreigde en ontheemde kunstenaars aangenomen. De Raadsconclusies, opgesteld op initiatief van het Zweedse voorzitterschap, onderstrepen de belangrijke rol van kunstenaars in de ontwikkeling en veerkracht van de samenleving en geven aan dat ze deze rol moeten kunnen vervullen met behoud van hun creativiteit en vrijheid van meningsuiting.

Beleidsdebat over hoe de voorgestelde amendementen op het voorstel voor een Mediavrijheidsverordening (EMFA) kunnen bijdragen aan het beter functioneren van de interne EU-markt voor mediadiensten

Met het oog op dit beleidsdebat vroeg het Zweedse voorzitterschap lidstaten om een gesprek te voeren de discussie te voeren over (1) de belangrijkste onderdelen van het voorstel om journalisten te helpen hun werk vrij en onafhankelijk te kunnen doen, (2) de balans tussen de nieuwe online diensten en de contentproducerende mediapartijen en (3) de belangrijkste punten die nog op te lossen zijn voordat het kan komen tot een algemene oriëntatie in de Raad.

Verschillende lidstaten onderstreepden het belang van een onafhankelijke Board en willen meer garanties in de tekst om de onafhankelijkheid van dit nieuwe orgaan te waarborgen. Ook is gesproken over het belang van transparantie en van een stabiele financiering van publieke omroepen. Lidstaten benadrukten ook het belang van pluralisme en culturele diversiteit. Zij gaven aan dat de EMFA hier ruimte aan moet bieden. Daarnaast gaven enkele lidstaten aan dat zij na de uitleg van de juridische dienst van de Commissie zich kunnen vinden in de gekozen juridische grondslag voor de EMFA, terwijl sommige lidstaten aangaven de juridische basis niet bij alle artikelen van de EMFA te vinden passen.

Lidstaten gaven ook aan dat verder gewerkt moet worden aan artikel 17, dat ziet op very large online platforms (VLOPs). Veel lidstaten maken zich zorgen over de machtspositie van deze zeer grote online platforms en willen hiertoe artikel 17 inzake de regulering van mediadienstverleners op VLOPs versterken. Andere lidstaten riepen juist op eerst de effecten van de DSA af te wachten en op basis daarvan te bezien of aanvullende regelgeving nodig is. Meerdere lidstaten spraken zich uit voor het **uitzonderen van nationale veiligheid** inzake de bescherming van mediadienstverleners in artikel 4. Veel lidstaten spraken **de hoop uit om snel tot een positie in de Raad te komen**. De meerderheid stelde zich hiertoe positief en constructief op.

Nederland gaf aan dat de EMFA niet mag leiden tot inmenging in media-inhoud en stelde voor dit in het voorstel explicieter te verduidelijken. Daarnaast onderschreef Nederland het belang van de transparantie van media-eigendom, maar gaf het aan dat de privacy en veiligheid van eigenaren van mediadiensten ook van belang is, zeker gelet op het voorstel om de uitzondering voor micro-ondernemingen te schrappen. Met het oog op digitale diensten stelde Nederland voor om voorzichtigheid te betrachten aangezien de DSA onlangs in werking is getreden en de werking ervan nog geëvalueerd moet worden te zijn.

Diversen

Steun voor de Oekraïense culturele en creatieve sectoren (Voorzitterschap)

Het voorzitterschap heeft de Raad geïnformeerd over steun aan de Oekraïense culturele en creatieve sectoren. Ook heeft de Oekraïense Minister Tkatsjenko de Raad toegesproken via een videoboodschap. Hij bedankte alle Europeanen voor de steun die Oekraïne heeft ontvangen.

De situatie van de culturele en creatieve sectoren in Oekraïne (Polen)

Op initiatief van Polen is geïnformeerd over de steun die de Europese Unie geeft aan de Oekraïense culturele en creatieve sectoren. De Commissie gaf aan dat ze sinds het begin van de aanval op Oekraïne de Oekraïense regering heeft bijgestaan heeft om cultureel erfgoed in stand te houden. De Commissie steunt alle sectoren en professionals en heeft ook oog voor de wederopbouw van het land. Verder krijgen consortia met Oekraïense deelnemers steun vanuit Creative Europe en ALIPH.

Benoeming van Évora als culturele hoofdstad van Europa 2027 (Portugal)

De Portugese delegatie heeft de Raad geïnformeerd over de benoeming van Évora als culturele hoofdstad van Europa in 2027.

Conferenties over cultuur en media tijdens het Letse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa (Letland)

De Letse delegatie heeft de Raad geïnformeerd over de twee conferenties die Letland zal organiseren tijdens haar voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. De eerste conferentie gaat over de Nicosia-conventie en het belang van vervolging van overtredingen gerelateerd aan cultureel eigendom. De tweede conferentie gaat over de vrijheid van meningsuiting en de veiligheid van journalisten.

Naar een betere bescherming van het cultureel erfgoed van Europa (Roemenië)

De Roemeense delegatie heeft de Raad geïnformeerd over mogelijkheden om cultureel erfgoed in Europa beter te kunnen beschermen. Roemenië wil daarvoor een Cultureel Erfgoed Fonds oprichten, waarin private en publieke middelen worden gecombineerd.

De situatie van de Wit-Russische taal en cultuur (Polen)

De Poolse delegatie heeft de Raad geïnformeerd over het signaal dat ze heeft ontvangen van Wit-Russische NGO's die zich inzetten voor een vrij

Wit-Rusland dat de Wit-Russische taal en cultuur systematisch zou worden vernietigd door het regime van de Wit-Russische president Loekasjenko. Op deze manier zou het regime de bevolking ervan proberen te overtuigen dat ze onderdeel zijn van Rusland. Polen vraagt aandacht voor dit probleem en vraagt lidstaten te kijken naar welke mogelijkheden tot steun er zijn.

Bibliotheken en Oekraïense vluchtelingen (Duitsland)

De Duitse delegatie heeft de Raad geïnformeerd over de rol van bibliotheken als veilige haven voor vluchtelingen, en specifiek de 1 miljoen Oekraïense vluchtelingen, in Duitsland. In bibliotheken kunnen vluchtelingen laagdrempelig gebruik maken van de mogelijkheid tot het leren van talen, boeken lenen en culturele evenementen bijwonen. Ook wordt de bibliotheek gebruikt als ontmoetingsplaats. Duitsland vraagt aandacht voor de belangrijke rol die bibliotheken vervullen als sociale plek en stelt voor om op Europees niveau hierover een uitwisseling te hebben.

Auteursrecht (Frankrijk)

De Belgische, Deense, Franse en Nederlandse delegaties hebben de Raad geïnformeerd over recente kwesties aangaande auteursrecht. Frankrijk heeft namens alle delegaties het woord gevoerd. De uitspraak van het Hof van Justitie van de EU van 8 september 2020 inzake het «RAAP-arrest» heeft aanzienlijke juridische en economische consequenties gehad voor de muzieksector in verschillende lidstaten, waaronder Nederland.

Uit recente cijfers van SENA blijkt dat rechthebbenden uit de EU per jaar 15 miljoen euro minder krijgen en gebruikers van commerciële fonogrammen uit Nederland 11 miljoen per jaar meer moeten betalen. In samenwerking met een aantal andere lidstaten, waaronder Frankrijk, heeft Nederland tijdens de Raad dan ook een oproep aan de Commissie gedaan om in dit kader de belangen van de EU, de lidstaten, de rechthebbenden in de muzieksector en de gebruikers van commerciële fonogrammen juridisch te waarborgen.

Kandidatuur Rome World Expo (Italië)

De Italiaanse delegatie heeft tijdens de Raad de kandidatuur van Rome om de Wereldtentoonstelling 2030 te organiseren toegelicht.

Werkprogramma van het Spaanse voorzitterschap (Spanje)

De Spaanse delegatie heeft haar werkprogramma gepresenteerd voor het aankomend voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Daarbij heeft het voorzitterschap aangegeven zich te zullen richten op erfgoed als essentieel publiek goed, duurzaamheid, videogames en de arbeidsmarktomstandigheden voor culturele professionals.